

Zoro Feigl (foto: Ivo van der Bent)

De kunst van het ontdekken

'Hula', 2015, lint dat ronddraait.
C&H Art Space, Amsterdam
(hosted by Satellietgroep) (foto:
Ernst van Deursen)

Met zijn zwiepende en bewegende kunstwerken timmert **Zoro Feigl** flink aan de weg. Op verzoek werkte hij samen met de glasblazers van Murano. Het resultaat: bollen die van binnen druipen. DOOR SABETH SNIJDERS

H

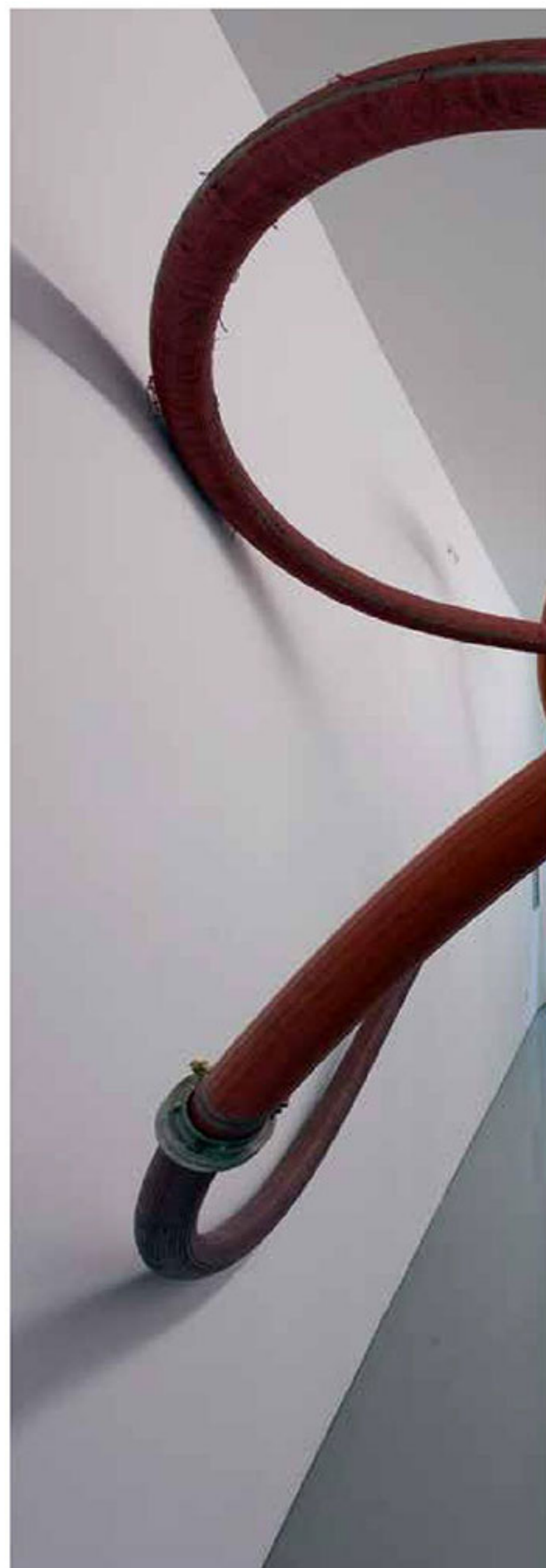
oe zorg je dat glas niet koud en glad staat te blinken, maar tot leven komt? Dat het meer weg heeft van een grillig bewegende vlag tijdens een windvlaag, dan van een kitscherige vaas op grootmoeders vensterbank? Dat is beeldend kunstenaar Zoro Feigl (Amsterdam, 1983) aan het uitzoeken, vertelt hij in zijn atelier in Amsterdam-Noord. Hij wijst op de tientallen glazen bollen, opgestapeld in kartonnen dozen, die zojuist aangekomen zijn uit Venetië. Het resultaat van Feigls onderzoek is te zien op 'GlassFever' in Dordrecht, waar glaskunst van zo'n tachtig hedendaagse kunstenaars wordt getoond, voor het merendeel afkomstig uit de collectie van Adriano Berengo, eigenaar van een glaswerkplaats en galerie in Murano. Boven een overvolle werktafel houdt de Nederlands-Oostenrijkse Feigl een bol vast ter grootte van een strandbal. Terwijl hij hem laat ronddraaien, druipst binnenin stroperige honing langs verschillende tussenschotten. "Werk van glas is meestal dood", vertelt Feigl, die eerder reusachtige bewegende installaties maakte. In 2013 won hij de Volkskrant-publieksprijs met *Poppy*: een immens rood zeil dat enkele meters boven de hoofden van de toeschouwers ronddraait en vervolgens denderend open wappert – een klapproos en een op hol geslagen circustent tijdens een tornado in één. "Glaskunst heeft veel weg van de schilderijen in een museum", zegt Feigl, terwijl hij de bol neerlegt.

"Iemand heeft beslist: dit is het eindpunt. En vervolgens hangen we het dode karkas op zodat anderen ernaar kunnen kijken." Dat soort kunst boeit de energieke dertiger niet: "Ik vind het proces, het werk dat verandert terwijl het wordt gemaakt en getoond, veel interessanter. Bij een kind zeg je toch ook niet: 'Nu is het op z'n hoogtepunt, laten we het boven de bank hangen?' Nee, een kind is op zijn mooist als het z'n eigen weg gaat." Lachend: "Je moet het vooraf natuurlijk wel wat opvoeden."

VERWONDERING WEKKEN

Omdat werken volgens Feigl een eigen leven moeten leiden, werkt hij het liefst met ruwe, industriële materialen. Zijn atelier doet denken aan de opslagplaats van een schroothandelaar, vol planken, rubberbanden en oud ijzer. Het verschil tussen een werk in aanbouw, afval en een zelfgebouwde houtkachel is soms onduidelijk. Feigl: "Ik wil maar tot een bepaalde hoogte kunnen bepalen hoe het materiaal waar ik mee werk reageert." Zoals zijn werk *Hoop* uit 2015, waarvoor hij een draaiende as bouwde, waaromheen een achttal hoepels volledig oncontroleerbaar heen en weer beweegt.

Druist werken met iets zo fragiel als glas niet in tegen dat verlangen? Feigl: "Ik zat er inderdaad niet op te wachten. Maar toen de organisatoren van 'GlassFever' het voorstelden dacht ik ook: spannend." Dat laatste woord laat Feigl ongeveer om de

'Poppy' uit de serie 'Flow', 2012, zeildoek dat zich opent en ronddraait, Kemzeke, Verbeke Foundation

Zijn atelier doet denken aan de opslagplaats van een schroothandelaar, vol planken, rubberbanden en oud ijzer.

'Pressurizing', 2010,
brandslangen die in- en
uit'ademen', installatie
Galerie Fons Welters,
Amsterdam (foto: Gert
Jan van Rooij)

Zoro Feigl (r) en Oscar Peters
(Studio Zoro Feigl) aan het werk

vijf zinnen vallen. Het lijkt perfect te vatten wat hij doet: het creëren van installaties die vaak esthetisch zijn, verwondering opwekken over hoe ze in elkaar zijn gezet, maar vooral 'iets' spannends en onverwachts hebben. Al was het maar omdat je als toeschouwer niet te dichtbij durft te komen – wie weet wijkt een onderdeel plots even uit. Toch creëert hij dat gevoel niet bewust. Feigl: "Ik vind het gek om te praten over wat ik hoop dat toeschouwers vinden van mijn werk. Ik wil de dingen maken die ik maak en het is fijn als anderen er vervolgens bij voelen wat ik voel, dat iets leeft."

DANSENDE KETTINGEN

Tijdens zijn eerste grote solo-expositie in kunstcentrum MU Eindhoven in 2013 vonden bezoekers de werken spannend, maar merkten enkelen ook op dat de golfplaten in een van zijn installaties wel heel vaak en snel tegen de grond kletterden. Feigl: "Het is een preciaire balans, sommige dingen werken niet goed genoeg, dan verstoort dat het beeld. Maar als iets te goed werkt, wordt het saai. Als een werk elke keer als ik er zelf naar kijk exact hetzelfde is, dan hoeft het voor mij niet meer. Je moet een moment vinden tussen die twee uitersten."

Om zijn installaties te realiseren doet Feigl meestal beroep op zijn vaste werkpartner Oscar Peters, maar ook op ambachtslieden. Ditmaal werkte hij, zoals alle deelnemers aan 'GlassFever', samen met de glasblazers van Studio Berengo. De Italianen te bewegen om geen vooraf vastgestelde vorm te creëren, maar het toeval een rol te laten spelen, was een helse klus volgens de kunstenaar. Feigl wilde dat de binnenkant van de bellen niet leeg was, maar dat er spontane verbindingen zouden ontstaan tijdens het blazen. Feigl: "Op een gegeven moment zei een van de blazers: Als je mij nu geen tekening geeft van het eindresultaat, houdt het op. Ik antwoordde 'prima', en ging op zoek naar iemand die op z'n minst wilde uitproberen wat ik in mijn hoofd had." Feigl's eigen voorstel – met meerdere blaaspijpen tegelijk één glazen object blazen, bleek

fysiek onmogelijk. Uiteindelijk vond hij samen met een glasblazer die welwillend was een tussenweg. Feigl: "Dat is hoe ik meestal werk. Ik heb enorme waardering voor vakkennis, maar ook altijd zin om zulke kennis in twijfel te trekken. Op mijn vraag 'waarom doe je iets op die manier en niet anders' volgt meestal het antwoord 'omdat we dat zo doen'. Als je vervolgens samen probeert te redeneren over waarom iets altijd op een bepaalde manier wordt gedaan, ontdek je hoe gek sommige vastgeroeste werkwijzes zijn."

Feigl is eind maart niet alleen druk bezig in zijn atelier, maar ook op het terrein van de Verbeke Foundation in het Vlaamse Kemzeke. De Foundation, een gigantisch terrein met lichtjes overwoekerde tuin, heeft iets van een speelplaats voor kunstenaars: er worden talrijke monumentale werken getoond waarin techniek, natuur en beweging een belangrijke rol spelen. Feigl bouwt op het terrein zijn eerste grote overzichtstentoonstelling. De immense ruimtes, binnen en buiten, lijken een ideale expositieplek voor zijn werk.

Feigl: "Ik houd van dingen die iets manisch en groots hebben, die je als kijker een beetje nietig laten voelen." Hij verwijst naar het werk van Richard Serra, die bijvoorbeeld twee tweehonderd meter lange muren dwars door het glooiend landschapspark De Wetering in Zeewolde plaatste. Feigl vindt Serra's werk te statisch, maar waardeert de Amerikaan, want "je voelt als toeschouwer de enorme krachten die bij het werk komen kijken. En Serra's werk gaat een relatie aan met de omgeving in de meest praktische zin: je kunt het meestal niet verplaatsen zonder er iets wezenlijk anders van te maken."

De Amsterdammer voelt zich meer thuis bij de Verbeke Foundation dan in traditionele musea, zegt hij. In de broeierige serre op het terrein kijkt hij naar *Circling*, dat hij kort na zijn afstuderen maakte, in 2009. De vier banden hangen nu doodstil aan hun kettingen, maar zodra ze aangezet worden, lijken ze, doordat ze elkaar continu wegstoten, haast te dansen. Feigl: "Verbeke is geen directeur van wie je je afvraagt wat hij de hele dag doet, maar iemand die zelf met een kruiwagen rondloopt als dat nodig is." Tijdens zijn studie hoorde Feigl over de eigenzinnige plek en ging er met een vriend langs tot Verbeke interesse in hem toonde. Feigl: "Nu kom ik er omdat hij een vriend is en ik er de din-

'Untangling the tides', 2014, touw dat beweegt als de branding, installatie Villa Ockenburg, Den Haag (hosted by Satellietgroep)

“Ik houd van dingen die iets manisch en groots hebben, die je als kijker een beetje nietig laten voelen.”

gen kan maken die ik wil maken zonder dat daar ingewikkeld gedaan wordt over verwachtingen, of over subsidies.”

De Verbeke Foundation is niet ‘museaal’ – naambordjes moet je soms in de struiken zoeken, zonder gids is er geen duiding bij de werken. Dat stoort Feigl niet: “Als mensen duiding willen geven aan mijn werk: graag, maar noodzakelijk is het niet.” Hij wil geen kunst maken die alleen bestaansrecht heeft in een museum en alleen interessant is voor conservatoren en kunstcritici. Volgens hem is het bij het bespreken van zijn kinetische installaties dan ook boeiender om eens te verwijzen naar het internet dan naar iemand als Tinguely, met wiens werk het zijne vaak vergeleken wordt.

Feigl: “Enkele decennia geleden werd door de opkomst van digitale technologie sommige handarbeid heel erg in het verdomhoekje geduwd. Het opmerkelijke is, dat juist door diezelfde technologie je tegenwoordig een ervaring ziet van het ambacht – met een beetje googlen en een 3D-printer ligt de wereld immers aan je voeten. Sinds die kennis is vrijgemaakt, heb je volgens mij veel meer mensen zoals ik, die een expert zijn in informatie vergaren, uitzoeken hoe iets werkt, en vervolgens aan de slag gaan met wat ze ontdekken.” Daardoor word je, zoals Feigl zichzelf omschrijft, “een expert in ‘allerlei dingen die net niet kunnen’”. Of iemand die blijft experimenteren met uiteenlopende materialen tot die glazen bol op zijn werktafel tot leven komt.

Sabeth Snijders is journalist

‘Bewogen beweging. Theo Jansen en Zoro Feigl’, 17 april t/m 30 oktober, Verbeke Foundation, Westakker, Kemzeke (Stekene), België; do t/m zo 11-18; toegang € 12,00; verbekefoundation.com

‘GlassFever’, 1 mei t/m 25 september, Dordtyart, Maasstraat 11, Dordrecht; wo t/m zo 11-17; dordtyart.nl

Filmpjes met de werken in beweging: zorofeigl.nl

Winactie! Museumtijdschrift verloot 75 X 2 kaarten voor een speciale lezing over GlassFever. Zie voor deelname p. 5.

Yuichi Higashionna, ‘Seta/Chandelier’, 2011, kroonluchter van Muranoglas, neon, 150 x ø 140 cm

GLASSFEVER

Tachtig kunstenaars, onder wie Tony Cragg, Lucy & Jorge Orta, Gavin Turk en Mimmo Paladino, tonen werk in glas verspreid over vier locaties in Dordrecht. Vijf kunstenaars realiseren met de glaswerkplaats van Adriano Berengo in Murano een nieuw werk. Naast Zoro Feigl ook Rossella Biscotti, Folkert de Jong, Thomas Libertiny en Giny Vos, te zien in Dordtyart. Het Dordts Patriciërshuis toont ook hedendaags glas van het Consortium Promovetro Murano.

‘GlassFever’, Dordrechts Museum, Huis van Gijn, Dordts Patriciërshuis en Dordtyart; € 10,00 (passepartout met MK); catalogus € 15,00 (eigen uitgave); glassfever.nl